

Vestnik.

Cesar Franc Jožefova ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: „Slovenska učiteljica“ 5 gld.; gđc. Zevnik Ana, učiteljica v Čatežu ob Savi, za tekoče leto 2-40 gld.; g. Ivan Pokorn, učitelj v Horjulu, za II. polovico t. l. 1-20 gld.; g. Ivan Kuhar, učitelj v Trbojah pri Smledniku, za II. polovico t. l. 1-20 gld., in za 1897. l. pa 2-40 gld.

Učiteljski konvikt: „Slovenska učiteljica“ 10 K; g. Alojzij Sachs 1 K.

Praprotnikov spomenik: G. Žagar Dragotin, deželni blagajnik, 4 K; g. Čamernik Ignacij, kamnoseški mojster, 4 K 8 h; vč. gosp. Martin Malenšek, župnik pri Sv. Petru v Ljubljani, 10 K; g. Vladimir Hrasky, deželni inženier, 4 K; Neimovan 2 K; g. Čerin Josip, nadučitelj v Zagorji ob Savi, 3 K; g. Mihael Kos, učitelj na Holmcu, 4 K.

Deželni šolski svet je imenoval učiteljem-voditeljem jednorazrednice v Ovsišah gosp. Ivana Kalana v Smihelu pri Žužemberku; gđc. Emilijo Kren v Stari Loki na Kočevskem za učiteljico istotam; g. Kornelija Jegliča v Blagovici učiteljem-voditeljem pri Sv. Trojici; g. Antona Kadunca v Preloki učiteljem-voditeljem v Tribučah ter vzel na znanje odstop gđc. Marije Wessner.

Odčitje nagrobnih spominkov. Dne 22. vinotoka je slovensko učiteljstvo odkrilo nagroben spomenik ranjkemu V. Ribnikarju in dne 29. vinotoka pa ranjkemu A. Praprotniku. Več o teh slavnostih prihodnjé.

Razglas. Novo ustanovljena „Mestna višja dekliska šola v Ljubljani“ se otvori prve dni meseca listopada t. l. in sicer bode vpisovanje dne 5. in 6. listopada popoldne od 2.—4. ure v ravnateljevi pisarni (Breg, Zoisova hiša, 2. nadstropje).

Dne 7. listopada bode vzprejemni izpit za tiste učenke, ki niso dovršile 8. razreda ljudske, ali 3. razreda meščanske šole.

Dne 9. listopada se prične po svečani otvoritvi redni pouk.

P. n. občinstvo se opozarja zlasti na nastopne točke statuta:

§ 1. Mestna višja dekliska šola ima namen, podajati deklicam splošno izobrazbo in sicer višjo, nego jo morejo dobiti na sedaj v deželi obstoječih zavodih.

§ 2. Učni jezik za vse predmete je slovenski, izimši nemščino in zgodovino, ki se predavata v vseh letnikih v nemškem jeziku, da se učenke tem bolje privadijo tudi nemščini.

§ 3. Mestna višja dekliska šola ima tri letnike.

§ 4. Deklice, katere žele vstopiti v I. razred višje dekliske šole, se morajo izkazati s spričevalom VIII. razreda ljudske, ali pa III. razreda meščanske šole in z dokazom, da bodo spolnile 14. leto vsaj v I. tečaju šolskega leta. — Imenovana šolska spričevala more nadomestiti tudi vzprejemni izpit, ki obsega v obče iste predmete, ki jih ima VIII. razred ljudske šole.

§ 5. Vsaka deklica vplača pri vpisovanju v prvi letnik 2 gld. vzprejemnine in 2 gld. prispevka za učila. — Šolnina znaša za vsako učenko 10 gld. na leto.

§ 6. Pridne in ubožne učenke se morejo oprostiti od vplačevanja šolnine, ako zadoščajo onim pogojem, kakoršne zahteva naučna uprava od srednješolskih učencev.

§ 10. Na mestni višji dekliski šoli so nastopni predmeti obligatni: Veronauk, slovenščina, nemščina, francoščina, matematika, fizika, zgodovina, zemljepisje, prirodopisje, odgojeslovje (v II. in III. letniku), risanje, gospodinjstvo (v III. letniku), lepomisje, petje in telovadba.

Natančnejša pojasnila daje ravnateljstvo, ki pošilja na zahtevo tudi učni načrt in statut.

V Ljubljani, dne 8. vinotoka 1896.

Ravnateljstvo mestne višje dekliske šole.

Jour fixe Slovenskega učiteljskega društva* — prvi v letošnji sezoni — bode v sredo, dne 4. listopada v gostilniških prostorih „Narodnega doma“ (pri glavnem urodu na levo) Vspored: 1.) Razgovor o zboljšanju gmotnega stanja mestnega učiteljstva. 2.) Razgovor o zboljšanju gmotnega stanja kranjskega učiteljstva sploh. 3.) Razgovor o pravicah, ugledu in veljavi slovenskega učiteljstva. Te točke ostanejo na dnevnem redu pri vseh letošnjih „jour fixih“ Slovenskega učiteljskega društva; zato pa prosimo, da bodi vdeležba mnogobrojna, da merodajni krogi sprevidijo, kako si prizadevamo, da bi se zboljšalo žalostno stanje ljudskošolskega učiteljstva na Kranjskem. Končno bodo morala priti naša predpostavljena oblastva vendar do prepričanja, da se tako pastrski ne more in ne sme postopati z ljudskošolskim učiteljstvom na Kranjskem. Vsak

delavec je vreden, če izpolnjuje svoje dolžnosti in še več, svojega plačila, spoštovanja in časti, tembolj pa še ljudski učitelj, ki se mora po vsej pravici prištevati najvažnejšim faktorjem v človeški družbi. Vsakdo premisli ta vspered jour-fixov Slovenskega učiteljskega društva ta prinesi s seboj dobre misli in nazore; oddaljeno učiteljstvo z dežele pa, kojemu razmere ne dopuščajo, udeležiti se teh jour fixov, pa prosimo, da nam pošlje vsakdo, kdor se zanima za napredek ljudskega učiteljstva, svoje mnenje pismeno, da se o tem pri teh naših zborovanih razpravlja in ukrepa. Mimogrede omenimo, da so prostori v Narodnem domu zelo lični, cene jedilom nizke, pijača izvrstna. Na svidenje torej pri prvem letošnjem jour fixu dné 4. t. m. v „Narodnem domu“. Prijatelji slovenskega učiteljstva dobro došli! Posebna vabila se ne bodo pošiljala.

Hardtov zemljepisni atlas (s sedmimi kartami) — za slovenske ljudske šole priredil prof. Simon Rutar bode v kratkem izšel. Cena mu bode 30 kr. Odobrenja pričakuje v kratkem tudi: stenski zemljevid Avstrijsko-ogerske monarhije — za slovenske ljudske šole priredil prof. Simon Rutar in stenski zemljevid Evrope — za slovenske ljudske šole priredil prof. Fr. Orožen. V delu ima g. prof. Fr. Orožen tudi stenske zemljevide „polut“, Palestine in Kranjske in g. prof. S. Rutar pa zemljepisni atlas s 14 kartami za slovenske meščanske šole. Gg. profesorja si bosta pridobila velikih zaslug za slovensko ljudsko šolstvo in zato jih zaradi dobre stvari, katero bosta s tem delom pospešila, kakor tudi zaradi trudoljubivosti in naklonjenosti, katero pri vsakej priliki skazuje slovenskemu ljudskemu šolstvu in učiteljstvu, najtopleje zahvaljujemo.

Novo učilo za zgodovinski pouk. „Stenska tabla pra — in raznozgodovinskih spomenikov iz Avstro-Ogerske.“ Po nalogu c. kr. ministerstva za bogočastje in uk izdalo c. kr. osrednje povjerenstvo za umetniške in zgodovinske spomenike. Narisal in razložil jih je dr. M. Much. (Za slovenske šole priredil prof. S. Rutar). Tabla ima pet oddelkov in sicer: 1.) Kamena doba. — 2.) Bronasta doba. — 3.) Halštatska doba. — 4.) Doba rimskega gospostva. — 5.) Krščanska doba. — Za zgodovinski pouk je to učilo neobhodno potrebno, zato je priporočamo najtopleje vsem šolskim vodstvom in krajnim šolskim svetom. Dobiva se pri A. Zagorjanu v Ljubljani.

Pripovedke iz avstrijske zgodovine. Nabral in priredil Jakob Dimnik, učitelj v Ljubljani. Tiskal in založil R. Milic v Ljubljani 1896. Strani 144. Cena 50 novčičev. — Kot podstava zgodovinskemu pouku predpisuje učni crtež iz zgodovine avstrijske „pripovedke iz avstrijske zgodovine“. Omenili smo že v jedni prejšnjih števil, da je takih pripovedek mnogo razstresenih po raznih slovenskih in še več pa po nemških šolskih berilih in tudi po nekaterih drugih knjigah. Učitelj, posebno še učitelj na deželi, pa nima vseh teh virov na razpolago. To je napotilo našega urednika, da je zbral skupaj 110 pripovedek iz zgodovine avstrijske, ki so ravnokar izišle v Miličevi tiskarni. Zastopani so v teh pripovedkah naslednji vladarji, oziroma člani vladarske hiše: 1. Leopold Babenberski. — 2. Leopold III. Sveti. — 3. Leopold V. Krepostni. — 4. Friderik II. Bojeviti. — 5. Rihard Levosrčni. — 6. Friderik I. Rudecebradec. — 7. Rudolf Habsburški. — 8. Albreht I. — 9. Friderik III. Krasni. — 10. Albreht II. Modri. — 11. Ernst Železni. — 11. Friderik IV. Tirolski. — 13. Maksimilijan I. — 14. Karol V. — 15. Ferdinand I. — 16. Ferdinand II. — 17. Marija Terezija. — 18. Cesar Jožef II. — 19. Cesar Franc I. — 20. Ferdinand I. — Dobrotni. — 21. Nadvojvoda Franc Karol. — 22. Nadvojvodinja Sofija. — 23. Franc Jožef I. — 24. Cesarica Elizabeta. 25. Cesarjevič Rudolf. — 26. Nadvojvoda Karol Ludovik in nadvojvodinja Marija Anuncijata. — 27. Nadvojvoda Ferdinand Maksimilijan — 28. Nadvojvoda Ludovik Viktor. 29. Nadvojvoda Franc Ferdinand d' Este, Oton in Ferdinand.

Knjiga je v prvi vrsti namenjena šolskim knjižnicam, s pomočjo katere se bode učitelju zelo olajšal zgodovinski pouk. V ta namen je pa neobhodno potrebno, da si vsaka šola naroči po več iztisov, da v kratkem času vsi učenci lahko preberó te pripovedke. Zvnanost knjige je zelo lična in na čelu pa nosi podobo našega cesarja; zato je ta knjiga tudi pripravno darilo koncem šolskega leta in pri družih prilikah. Priporočamo „Pripovedke“ šolskim vodstvom in slavnim krajnim šolskim svetom v obilno naročevanje. Kot nadaljevanje pripovedek, izidejo pozneje „Slike iz avstrijske zgodovine“ in to tem preje, čim pridnejše bode segalo učiteljstvo po „Pripovedkah iz avstrijske zgodovine.“

„Knjižnica za mladino“. O zadnjem (21.) snopiču je priobčila „Edinost“ to-le laskavo oceno:

V tiskarni uzorno podjetnega in za razvoj domačega knjižtva velezaslužnega gosp. Andreja Gabrščka v Gorici je izšla pred kratkim časom zopet zanimiva zbirka pesmic za otroke in sicer z naslovom „Pisanice“. Ako se ne motim, imamo sedaj že štiri večje zbirke otroških pesmij: Fr. Levstika, Ant. Funtka, Jož. Stritarja in — E. Gangla.

Zanimivo bi bilo raziskavanje, katera imenovanih zbirk vstreza najbolje svojemu plemenitemu namenu, katera je otrokom najljubša. Ker pa spada to v področje pedagogov, ne storim tega jaz, nego pričakujem take, izvestno velezanimive študije v „Učit. Tovarišu“ ali v „Popotniku“. . . . Jaz se omejam le na konstatiranje, da bode slovenska mladina, njeni starši in odgojitelji brez dvoma jako hvaležni za to lepo zbirko i pesniku i založniku. Gosp. E. Gangl — „Rastislav“ „Lj. Zvona“ — je nadarjen in premarljiv slovenski učitelj. Iz njegovega peresa smo čitali že marsikaj pesniškega in prozajiskega i v „Zvonu“ i v „Tovarišu“ (n. pr. „Zmes“: Gorjanec) i v „Narodu“, i v „Domu in Svetu“, kar vse kaže, da je navdušen in vrl rodoljub. Tako tudi „Pisanice“. Pesnik jih je razdelil v tri razdele, katerih zadnji je najljubkejši. G. Gangl občuti živo ljubezen do nedolžne mladine, ima jako razvit razum za otroške boli in radosti, pa nenavadno rahlo srce za krasoto narave. Ako se pridružimo profes. V. Bežku gledé oblike in namena mladinskih spisov, moramo seveda dostaviti tudi o „Pisanicah“ obžalovanje, da je pesnik ponekod preveč moraliziral in poučeval. No, „Pisanice“ so prva Ganglova zbirka otroških pesmic: druga bo izvestno čista i te sence. . . . Tudi to naj še pripominam, da so odločno najboljšé one pesmice Ganglove zbirke, v katerih se nam kaj popisuje, bodisi igre, male nesreče ali narava, ali v katerih se nam pripoveduje kak dogodek. V pesmicah čisto lirskega značaja pa nas včasih moti sentimentalnost.

Knjižici, katero iskreno priporočamo vsem mladinoljubom, želimo prav od srca isto ljubezen, kakoršne se veseli med mladino zbirka Josipa Stritarja: „Pod lipo“. G. pesniku pa želimo neomajane vstrajnosti, da nam poda še mnogo plodov svojega genija v čast domovine ter pouk in zabavo slovenske mladine! *Fr. G. Kosce.*

Slovenščina — obligaten predmet na srednjih šolah kranjskih. Deželni zbor kranjski je bil sklenil na predlog posl. Hribarja resolucijo, s katero je zahteval, naj se uvede slovenščina kot obligatni predmet na vseh srednjih šolah na Kranjskem. Deželni šolski svet kranjski se je o tej resoluciji posvetoval v zadnji seji in sklenil, da se slovenščina uvede kot obligatni predmet za vse učence na vseh srednjih šolah na Kranjskem. Izjeme bode dovoljeval dežel. šolski svet in sicer samo takim učencem, kateri so prišli iz kake druge kronovine in v kaj višji razred srednjih šol.

„Knjižnica za mladino“. — Šele dve leti izhaja ta „knjižnica“, a že je prinesla slovenski mladini lepo vrsto jako primernih spisov; veliko je vredno tudi to, da so vsi snopiči trdno vezani. — Ali dasi je cena bagatelno nizka — le 20 kr. za vsak snopč s poštnino vred — vendar je letos komaj 500 naročnikov; ako se do konca leta število ne pomnoži, bo znašal deficit okoli 1400 gld. Pri tolikem deficitu pa podjetnik ne bo mogel iti dalje in „Knjižnica za mladino“ s koncem gradna preneha izhajati.

Na slovenskem učitelstvu in rodoljubnem občinstvu je zdaj vrsta, da priskočita na pomoč temu velevažnemu podjetju. Proti koncu leta delajo županstva proračune, a v njih naj ima tudi „Knjižnica za mladino“ primerno mesto. Ob sklepanju bilanc pri naših posojilnicah naj se rodoljubi spomnijo mladine svojega kraja s tem, da naroče na račun posojilnice vsaj vsakemu razredu po jeden letnik. Na tak način dosežemo obojni namen, t. j. „Knjižnica za mladino“ pride v roke slovenski mladini in obstanek jej bo zagotovljen. — Prosimo, da bi gg. učitelji in drugi rodoljubi uvaževali te naše besede.

Moravski deželni šolski svet je zaukazal, da morajo učenci ljudskih šol po leti trikrat na teden k sveti maši. Liberalci so zaradi tega močno nevoljni. Če bi kdo sodil po pisanju njih glasil, bi mislil, da jeseni nemško-liberalna stranka začne najhujši boj proti učnemu ministru, ki kaj takega dopušča, a v resnici se pa liberalci toliko ne bodo upali. K večjemu kako interpelacijo utednejo staviti.

Shod bavorskega učiteljskega društva. Klerikalci so jako veseli, da je na shodu bavorskega učiteljskega društva neki učitelj naglašal, da odgoja mora biti verska in morajo učitelji in duhovniki skupno delovati. Noben učitelj ne želi brezverske šole. Le tega klerikalci ne morejo razumeti, da list tega društva ni za klerikalno šolo. Klerikalci mislijo takoj na klerikalno šolo, če kdo naglašá potrebo verske vzgoje. Dotični učitelj pač ni vedel, kako se bodo tolmačile njegove besede. On je le proti taki brezverski šoli, kot je v Franciji, kjer se v šolah veronauk ne uči in se o veri v šoli niti govoriti ne sme. Tudi sodelovanja učiteljev in duhovnikov ni mislil v klerikalnem smislu, da bi duhovniki sami gospodovali v šoli, učitelji jih pa morali v vsem ponižno ubogati. On je bil za tako sodelovanje, da bi duhovniki in učitelji se zmatrali za enakopravna faktorja in drug drugega podpirali. To pa seveda ni mogoče, dokler bodo klerikalci trdili, da v šoli nima drugi zapovedovati, kakor duhovščina.

Vsled zaušnice — umrl. Razni listi javljajo, da je 12letni šolar Jožef Klebl na Dunaju te dni umrl vsled zaušnice, katero mu je bil že pred tremi tedni založil njegov učitelj.

Zahvala. Povodom odkritja nagrobnega spomenika našega očeta, Andreja Praprotnik-a, izrekamo lepo zahvalo vsem, ki so pripomogli, da se je spomenik postavil. Imenoma pa se zahvaljujemo „Slovenskemu učiteljskemu društvu“, ki je nabiralo darove za spomenik, pred vsem gospodu Dimniku, uredniku „Učiteljskega Tovariša“, ki je pozval učitelje na delo; istemu društvu tudi za krasni venec; gosp. kateheta J. Smrekar-ju za sv. mašo, opravljeno za ranjkega, g. Gangl-u za prekrasni, v sree segajoči nagrobni govor, gg. pevcem za mile nagrobnice; sploh bodi vsem častilecem pokojnika in udeležnikom slavnosti od blizu in daleč izrečena na tem mestu najiskrenejša zahvala.

Ljubljana, 29. vinotoka 1896.

Hvaležni otroci.

Zahvala. Podpisano predsedništvo se tem potom najsrčneje zahvaljuje g. kaplanu Fr. Juvanu za darovanje sv. maše, g. Jelencu L. za krasni nagrobni govor, g. A. Razingerju za prijazno sodelovanje pri pelju, g. udeležencema iz sosednih kronovin za soudeležitev in sploh vsem udeležencem, ki so skazali zadnji dokaz pijetete do nepozabnega rajnega.

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev okraja Logaškega v Planini.

I. Šega, s. r.
t. č. tajnik.

J. Benedek, s. r.
t. č. predsednik.

Zahvala. Vdeleženke duhovnih vaj za učiteljice izrekajo gospodu voditelju, visokočastitemu o. o. gospodu Herman-u Ache-tu, iskreno zahvalo za lepe, ginljive govore in nauke, katere jim je dajal od 8.—12. kimovca za njihov trudopolni poklic.

Isto tako tudi prečastitej gospej predstojnici uršulinskega samostana v Ljubljani za izkazano gostoljubnost — in častitej M. Kristini za ljubeznjivo skrb „Bog plačaj!“

Hvaležne vdeleženke duhovnih vaj.

Zahvala. Prekoristno podporno društvo „Narodna Sola“ je blagoizvolilo za malotni znesek tukajšnji šoli obilo šolskega blaga doposlati. Podpisana izrekata v imenu šolske mladine tem potom iskreno zahvalo. Bog plati stoterno!

Loški potok, dné 17. vinotoka 1896.

Janes Bartol, predsednik.

Jos. Sedlak, nadučitelj.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 1731

o. šol. sv. Na dvorazrednici v Hrenovicah je popolniti mesto nadučitelja s prijemki III. plačilnega razreda.

Prošnje do 7. listopada t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojini, dné 18. vinotoka 1896.

Št. 1442

o. šol. sv. Na štirirazredni ljudski šoli v Račečah pri Zidanem mostu je stalno ali začasno popolniti druga učiteljska služba z letno plačo 500 gld.

Pravilno opremljene prošnje za to službo naj se predpisanim potom semkaj vlagajo do 20. listopada 1896.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dné 22. vinotoka 1896.

Listnica. Naročnike, ki niso storili še svoje dolžnosti, opozarjamo še enkrat na listnico, ki smo jo priobčili v zadnjem našem listu.

Spominjajte se „učiteljskega konvikta“ pri raznih prilikah in zborovanjih!

„Učiteljski Tovariš“ izhaja na 1 poli male osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje „Slovenskega učiteljskega društva“ plačajo na leto 2 gld. naročnine in 1 gld. udnine.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročnino pa prejema gospod A. Kecelj v Ljubljani na Kongresnem trgu št. 2.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. Inzerati po dogovoru.

Izdavatelj in lastnik: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani.

Tisk R. Miličeve tiskarne v Ljubljani.